

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра психології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
ОСТАПЕЦЬ
« 30 » _____ 20 23 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Юридична психологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія освітньої програми «Психологія».

Розробники: Михайлишин У.Б., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології

протокол № 14 від « 28 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ проф. Михайлишин У.Б.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 30 » червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії _____ (Попадич О.О.)

© Михайлишин У.Б., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	3	4
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3.9 аудиторних – 66 самостійної роботи студента – 69	6	7
	Лекції:	
	28	10
	Практичні (семінарські):	
	38	8
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	69	117

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Юридична психологія» - вивчення основ та формування системи знань з юридичної психології, соціально-психологічної сутності правового регулювання, психологічних особливостей поведінки людини у сфері відносин, які регулюються нормами права.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК11. Здатність зберегти та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки діяльності та вчинків.
- СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний.
- СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
- СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Юридична психологія» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 4 Філософія
- ОК 15 Загальна психологія
- ОК 18 Соціальна психологія
- ОК 19 Вікова психологія
- ОК 23 Психодіагностика
- ОК 26 Психологія праці

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Психологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР 1
Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	ПР 3
Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПР 15
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	ПР 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Юридична психологія»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти аналізувати загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології, розуміти методологічні основи і методи юридичної психології. Знати основи психологічного консультування в юридичній психології та судово-психологічної експертизи, основи пенітенціарної психології.	ПР 1
Знати становище юридичної психології в системі психологічних знань, методологічні основи і методи, загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології. Розуміти основи правової психології, психології учасників розслідування злочинів, психологічні основи проведення слідчих дій, психологію злочинної діяльності та особистості злочинця, особливості судової психології.	ПР 3
На основі сформованих знань особливостей юридичної психології вміти відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	ПР 15
Знати оцінювати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності, на основі знань, отриманих при вивченні юридичної психології.	ПР 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: екзамен, контрольна робота у письмовій формі, реферат, презентація.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна (підготовка доповідей, рефератів, презентацій з подальшим захистом та відповідей на проблемні питання на практичних заняттях)

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота у вигляді відповідей на питання різного рівня складності.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Денна форма
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	50	100
7	7	7	7	7	7	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	50	100
5	6	6	5	6	6	5	5	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	10	30	9	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Заочна форма
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	-	50
7	7	7	7	7	7	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	-	50
5	6	6	5	6	6	5	5	6		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	2	30	2	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Разом		50		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота оцінюється по 50-бальній шкалі і складається з трьох завдань різного рівня складності.

Завдання першого рівня - складаються з тестових завдань, які сприяють більш глибокому і осмисленому засвоєнню програмного матеріалу та спрямовані на розвиток навичок вільного оперування психологічними знаннями. Перше завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 15 балів.

Завдання другого рівня - покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтування у тематичному матеріалі, друге завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 15 балів.

Завдання третього рівня - має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків здобувача з визначеної проблематики, третє завдання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінено у 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Г - Студентом дана неправильна відповідь на запитання. Він ухилився від аргументації, виявив незадовільні знання понятійного апарату, спеціальної літератури або взагалі нічого не відповів. Практично не знає психолого-педагогічної термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь.

ГХ - Має уяву про психолого-педагогічну термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок на які не звертає уваги.

Е - Студентом в цілому дана правильна відповідь на поставлене запитання. Проте він не зміг переконливо аргументувати її, помилився у використанні понятійного апарату, виявив низький рівень знання відповідних літературних першоджерел. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні психолого-педагогічні терміни. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань в вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки які при допомозі здатен виправити. Повністю відсутнє знайомство з інформацією що викладена в додатковій літературі.

Д - Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою та довідниковою літературою. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях які

закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отриманні при вивченні інших дисциплін.

С – На основі оволодіння матеріалом в обсязі робочої навчальної програми дисципліни, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Здатен контролювати свою діяльність. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі. Знайомий з психолого-педагогічними періодичними виданнями поточного року.

В – Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно примінити у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної літератури з предмету. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу в університеті.

А - Студентом дана правильна і вичерпна відповідь на поставлене запитання. При цьому виявлено високий рівень володіння понятійним апаратом, знання першоджерел. На основі досконалого знання матеріалу предмету студент набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, орієнтується у періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Юридична психологія в системі психологічних знань.

Об'єкт і предмет юридичної психології. Основні завдання юридичної психології. Система юридичної психології: загальна та особлива частина. Галузі юридичної психології. Зв'язок юридичної психології з філософськими, юридичними, психологічними та іншими науками. Основні етапи розвитку юридичної психології (зародження, становлення, розвиток юридичної психології, сучасний стан).

Тема 2. Методологічні основи і методи юридичної психології.

Методологія і методи юридичної психології. Класифікація методів юридичної психології. Спостереження. Інтерв'ю. Експеримент. Тестування. Вивчення документального матеріалу. Вивчення процесу та продуктів діяльності. Анкетування. Біографічний метод. Методи наукового дослідження та методи практичної діяльності. Межі використання методів юридичної психології у кримінальному процесі. Методи психологічної діагностики. Методи психологічного впливу.

Тема 3. Загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології

Поняття про психіку та свідомість особистості. Психічні процеси: характеристика відчуттів, сприймання та спостереження, мислення та мовлення, увага, пам'ять. Емоційні процеси та стани. Вольові процеси та стани. Психічні властивості особистості: темперамент, характер, здібності. Психічні стани особистості: настрій, пристрасть, страх, стрес, афект, фрустрація.

Соціально-психологічні особливості роботи юриста. Встановлення психологічного контакту у спілкуванні.

Тема 4. Основи правової психології

Правова соціалізація. Правова соціалізація і правослухняна поведінка особистості. Способи засвоєння норм права і правових цінностей в ході соціалізації особистості. Основні стадії процесу соціалізації. Основні ознаки правосвідомості. Психологічні умови дієвості правових норм. Мотиви правослухняної поведінки особистості. Фактори дієвості правових норм

Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів

Психологічні особливості особи слідчого. Психологія обвинуваченого. Поняття захисної домінанти. Психологія потерпілого та свідка. Провокуюча поведінка. Види віктимності.

Тема 6. Психологічні основи проведення слідчих дій

Психологія огляду місця події. Основні риси огляду місця події. Відображення події злочину і тактичні прийоми. Взаємозв'язок особи злочинця і відображень місця злочину. Способи приховування злочину. Психологія виїмки і обшуку. Види обшуку. Психологічні особливості виїмки. Психологія впізнання. Психологія слідчого експерименту. Психологія перевірки показів на місці.

Тема 7. Психологічне консультування та судово-психологічна експертиза.

Психологічне консультування в юридичній діяльності. Предмет і компетенція судово-психологічної експертизи. Методи судово-психологічної експертизи. Призначення судово-психологічної експертизи та організація її провадження. Експертиза особливих емоційних станів. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх. Експертиза особистих властивостей, основних мотивів поведінки індивіда. Комплексна психолого-психіатрична експертиза. Комплексна судово-медико-психологічна експертиза.

Тема 8. Психологія злочинної діяльності.

Соціальне явище злочинності. Латентна злочинність. Рівень злочинності. Структура злочинності. Динаміка злочинності. Психологічні особливості видів злочинності. Мотиви скоєння окремих видів злочинності. Загальна характеристика корупційної злочинності. Злочин, ознаки злочину. Об'єкт злочину. Об'єктивна сторона

злочину. Суб'єкт злочину. Суб'єктивна сторона злочину. Мотив у психологічному механізмі злочину. Види мотивів за мірою усвідомлення. Психологічні ознаки мотиву. Формування мотиву злочину. Типові криміногенні мотиви скоєння злочинів.

Тема 9. Психологія особистості злочинця.

Особистість правопорушника як спеціальний об'єкт психологічного дослідження. Поняття і зміст особистості злочинця, його правосвідомість. Класифікація злочинних типів. Психологічні особливості особистості злочинців. Психологія окремих категорій злочинців.

Тема 10. Психологія неповнолітніх правопорушників.

Характеристика злочинності неповнолітніх. Основні типи неповнолітніх злочинців.

Особливості детермінації злочинної поведінки неповнолітніх. Запобігання злочинам неповнолітніх.

Тема 11. Психологія судової діяльності.

Загальна психологічна характеристика судового розгляду адміністративних справ. Види судової діяльності: пізнавальна (пошукова), комунікативна діяльність конструктивна (реконструктивна), організаційна діяльність, засвідчувальна. Психологія судді. Психологічні особливості судового процесу. Психологія ухвалення рішення судом. Психологія особи підсудного.

Тема 12. Психологія судових дій.

Психологічні основи судового допиту. Психологічні основи очної ставки у суді. Психологічні основи судового огляду. Судова етика в діяльності прокурора і адвоката (захисника).

Тема 13. Психологія діяльності прокурора й адвоката.

Психологія прокурорської діяльності. Психологічні особливості діяльності адвоката (захисника). Характеристика особистості підсудного. Пізнавальна (пошукова) діяльність прокурора і адвоката. Комунікативна діяльність прокурора і адвоката. Конструктивна (реконструктивна) діяльність прокурора і адвоката. Організаційна діяльність прокурора і адвоката. Засвідчувальна діяльність прокурора і адвоката. Психологічні аспекти відносин адвоката (захисника) і прокурора в суді. Судова етика в діяльності прокурора і адвоката (захисника).

Тема 14. Психологія судової промови.

Загальна характеристика психологічних засобів мови юриста. Психологія судової промови. Психологічні особливості промови судді, прокурора, адвоката в суді. Психотехніка судової промови. Основні психологічні правила, прийоми і вимоги обов'язкові до застосування у судовій промові юриста. Психологічні особливості промови судді, прокурора й адвоката в суді.

Тема 15. Основи пенітенціарної психології.

Історичний розвиток та сучасний стан пенітенціарної системи. Психологічні аспекти покарання. Психологія особистості, що відбуває покарання. Колектив засуджених та їх характеристика.

Методи впливу на особу засудженого в установах виконання покарань. Поняття про ресоціалізаційну діяльність. Психологічні основи соціальної реадaptaції осіб, які відбувають покарання. Робота психолога з особами після відбування покарань.

Тема 16. Психологія особи засудженого

Особливості психології засудженого. Психологія засудженого до позбавлення волі. Відношення до міри покарання. Ступінь усвідомлення скоєного злочину і розкаяння. Психотравмуючий характер режиму слідчого ізолятора та колонії на особистість засудженого вперше. Вплив на засудженого правил і порядків у «зоні». Соціальна ієрархія серед засуджених. Психологія діяльності по виправленню та перевихованню засудженого.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
6-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Юридична психологія в системі психологічних знань.	7	1	2	-	-	4
Тема 2. Методологічні основи і методи юридичної психології.	8	1	2	-	-	5
Тема 3. Загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології.	9	2	2	-	-	5
Тема 4. Основи правової психології	8	2	2	-	-	4
Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	11	2	4	-	-	5
Тема 6. Психологічні основи проведення слідчих дій.	9	2	2	-	-	5
Тема 7. Психологічне консультування та судово-психологічна експертиза.	14	2	6	-		6
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	68	14	20			34
Модуль 2						
Тема 8. Психологія злочинної діяльності.	6	1	2	-	-	3
Тема 9. Психологія особистості злочинця.	7	1	2	-	-	4
Тема 10. Психологія неповнолітніх правопорушників.	6	2	-	-	-	4
Тема 11. Психологія судової діяльності.	6	1	2	-	-	3
Тема 12. Психологія судових дій.	7	1	2	-	-	4
Тема 13. Психологія діяльності прокурора й адвоката.	10	1	4	-	-	5
Тема 14. Психологія судової промови.	4	1	-	-	-	3
Тема 15. Основи пенітенціарної психології.	8	2	2	-	-	4
Тема 16. Психологія особи засудженого	11	2	4	-	-	5
Модульна контрольна робота	2	2	-	-	-	-
Разом за модуль	67	14	18	-	-	35
Разом за семестр	135	28	38	-		69

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Тема 1. Юридична психологія в системі психологічних знань.	9	1	1	-	-	7
Тема 2. Методологічні основи і методи юридичної психології.	7	-	-	-	-	7
Тема 3. Загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології.	7	-	-	-	-	7
Тема 4. Основи правової психології	9	1	1	-	-	7
Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	10	2	1	-	-	7
Тема 6. Психологічні основи проведення слідчих дій.	9	-	-	-	-	9
Тема 7. Психологічне консультування та судово-психологічна експертиза.	10	-	1	-	-	9
Тема 8. Психологія злочинної діяльності.	8	-	1	-	-	7
Тема 9. Психологія особистості злочинця.	9	1	1	-	-	7
Тема 10. Психологія неповнолітніх правопорушників.	8	1	-	-	-	7
Тема 11. Психологія судової діяльності.	10	2	1	-	-	7
Тема 12. Психологія судових дій.	7	-	-	-	-	7
Тема 13. Психологія діяльності прокурора й адвоката.	7	-	-	-	-	7
Тема 14. Психологія судової промови.	7	-	-	-	-	7
Тема 15. Основи пенітенціарної психології.	11	2	1	-	-	8
Тема 16. Психологія особи засудженого	7	-	-	-	-	7
Разом за семестр	135	10	8	-	-	117

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Юридична психологія в системі психологічних знань.	2	1
2	Тема 2. Методологічні основи і методи юридичної психології.	2	-
3	Тема 3. Загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології.	2	-
4	Тема 4. Основи правової психології	2	1
5	Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	4	1
6	Тема 6. Психологічні основи проведення слідчих дій.	2	-
7	Тема 7. Психологічне консультування та судово-психологічна експертиза.	6	1
8	Тема 8. Психологія злочинної діяльності.	2	1
9	Тема 9. Психологія особистості злочинця.	2	1
10	Тема 10. Психологія неповнолітніх правопорушників.	-	-
11	Тема 11. Психологія судової діяльності.	2	1
12	Тема 12. Психологія судових дій.	2	-
13	Тема 13. Психологія діяльності прокурора й адвоката.	4	-
14	Тема 14. Психологія судової промови.	-	-
15	Тема 15. Основи пенітенціарної психології.	2	1
16	Тема 16. Психологія особи засудженого	4	-
Разом		38	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Юридична психологія в системі психологічних знань.	4	7
2	Тема 2. Методологічні основи і методи юридичної психології.	5	7
3	Тема 3. Загально-психологічні та соціально-психологічні основи юридичної психології.	5	7
4	Тема 4. Основи правової психології	4	7
5	Тема 5. Психологія учасників розслідування злочинів.	5	7
6	Тема 6. Психологічні основи проведення слідчих дій.	5	9
7	Тема 7. Психологічне консультування та судово-психологічна експертиза.	6	9
8	Тема 8. Психологія злочинної діяльності.	3	7
9	Тема 9. Психологія особистості злочинця.	4	7
10	Тема 10. Психологія неповнолітніх правопорушників.	4	7
11	Тема 11. Психологія судової діяльності.	3	7
12	Тема 12. Психологія судових дій.	4	7
13	Тема 13. Психологія діяльності прокурора й адвоката.	5	7
14	Тема 14. Психологія судової промови.	3	7
15	Тема 15. Основи пенітенціарної психології.	4	8
16	Тема 16. Психологія особи засудженого	5	7
Разом		69	117

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Андросюк В.Г. Юридична психологія. / В.Г.Андросюк, Л.І.Казміренко, Я.Ю. Кондратьєва - К.: Видавничий дім, 2000.- 351 с.
2. Бедь М.М. Юридична психологія / М.М.Бедь. - К.: Каравела , Л.: Новий світ - 2000; Магнолія плюс, 2003.- 376 с.
3. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. посіб./ В. Й. Бочелюк – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 334 с.
4. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навч. посіб. 2-ге вид., доповн. / Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2019. – 150 с.
5. Кацавець Р. С. Юридична деонтологія. Навчальний посібник / Р. С. Кацавець. – К.: Алетра, 2014. – 126 с.
6. Колесник О.П. Судова психіатрія: Курс лекцій / О.П.Колесник . - К.: Юрінком Інтер, 2000. -128 с.
7. Коновалова В.О. Юридична психологія. Академічний курс / В.О. Коновалова, В.Ю. Шепітько.- К.: Видавничий дім, 2004.- 421 с.
8. Коновалова В. О. Юридична психологія : посіб. для підгот. до іспиту / В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько - Харків : Право, 2019. - 192 с.
9. Марчук А.І. Судова психіатрія: Навчальний посібник / А.І. Марчук . - К.: Атіка, 2003.
10. Мухіна Г. В. Юридична психологія: навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна. – К.: Дакор, 2019. – 236 с.
11. Самойлов О. Є. Юридична психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Є. Самойлов, М. С. Корольчук та ін. – К., 2015. – 432 с.
12. Шепітько В. Ю. Юридична психологія: підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова. – Х.: Право, 2019. – 288 с.
13. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 432 с.

Допоміжна література

1. Зайцева З.Г. Школа та важковиховувані підлітки. /Книга для вчителя /З.Г.Зайцева . - К.: Рад. Школа, 1991. - 80 с.
2. Зякун А.І. Методологічні основи юридичної психології як науки / А.І. Зякун, Р.О. Дегтяр // Правові горизонти. - 2017. - Вип. 6(19). - С. 7-10.
3. Кобзар Б.С. Запобігання відхиленням у поведінці школярів / Б.С.Кобзар . – К.: Вища школа, 1992. - 192 с.
4. Михайлишин У.Б. До питання формування системи цінностей майбутніх правоохоронців / Михайлишин У.Б. // Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали наук.-практ.конф., (Харків,5 квітня 2016р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2016. - С. 57-58.
5. Михайлишин У.Б. Експертиза особливих емоційних станів / У. Б. Михайлишин // Актуальні питання забезпечення якості вищої освіти в сучасних умовах : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 липня - 13 серпня 2023 р., м. Одеса. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – С.148-151.
6. Михайлишин У.Б. Мотиваційний компонент психологічної готовності

- правоохоронців до екстремальної діяльності / Михайлишин У.Б. // Вісник національного університету оборони України. Збірник наукових праць. 2019. Вип. 1. (51). – С.93-100.
7. Михайлишин У.Б. Мотивація як фактор професійного росту працівників органів внутрішніх справ / Михайлишин У.Б. // Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали наук.-практ.конф., (Харків, 14 березня 2014 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2014. С. 60-63.
  8. Mykhaulyshyn U. Особливості мотиваційної сфери неповнолітніх правопорушників / Mykhaulyshyn U. // The 12th International scientific and practical conference «The world of science and innovation» (July 1-3, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. – P. 238-242
  9. Михайлишин У.Б. Особливості розвитку емоційно - вольової сфери працівників органів внутрішніх справ / Михайлишин У.Б. // Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля.- Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2014. – №.3 (35). – С. 231-241.
  10. Михайлишин У.Б. Особливості саморегуляції психічних станів працівників органів внутрішніх справ / Михайлишин У.Б., Токарева В.А. // Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2014. – Вип. 2 (34). – С. 195 – 202.
  11. Михайлишин У.Б. Професійний стрес працівників органів внутрішніх справ / Михайлишин У.Б. // Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. - Северодонецк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2015. – Вип.2 (37). – С. 260-267.
  12. Михайлишин У.Б. Прояви професійної деформації працівників міліції / Михайлишин У.Б. // Теоретичні та прикладні проблеми психології: Зб. наук. праць. - Северодонецк: Вид-во Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля, 2015. – Вип.1 (36). – С. 275-286.
  13. Михайлишин У.Б. Роль основних компонентів особистості у процесі делінквентної поведінки /Михайлишин У.Б. // Scientific Collection «InterConf», (45): with the Proceedings of the 3th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (March 16-18, 2021). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2021. – p. 165-169.
  14. Михайлишин У.Б. Розвиток професійного стресу у працівників органів внутрішніх справ / Михайлишин У.Б. // Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки вищих навчальних закладів МВС України: Матеріали наук.-практ.конф., (Харків, 16 квітня 2015 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х.: ХНУВС, 2015. - С. 43-46.
  15. Михайлишин У.Б. Судово-психологічна експертиза неповнолітніх правопорушників/ Михайлишин У.Б. // The 22th International scientific and practical conference «Modern theories and improvement of world methods». June 06-09, 2023. Helsinki, Finland. International Science Group. – P.364-366
  16. Михайлишин У.Б. Саморегуляція психічних станів у працівників органів внутрішніх справ / У.Б.Михайлишин // Гуманітарний вісник ДВН “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” – Вип. 31.– К.: Гносис, 2014. – С. 107-113.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від «____» _____ 20 ____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)